

Одлуком Наставно-научног вијећа Медицинског факултета у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву, број 01-3-169 од 14.06.2019. године, именована је Комисија за оцјену и одбрану урађене докторске дисертације кандидата вишег асистента мр Сандре Јоковић под насловом: **"Повезаност здравствене писмености са здравственим стањем корисника примарне здравствене заштите у Републици Српској"** у сљедећем саставу:

1. Доц. др Дивна Кекуш, доцент, ужа научна област Сестринство, Медицински факултет у Фочи, предсједник Комисије.
2. Проф. др Синиша Ристић, ужа научна област Физиологија, Медицински факултет у Фочи, члан Комисије.
3. Доц. др Драгана Стојисављевић, доцент, ужа научна област Јавно здравље и здравље животне средине, Медицински факултет у Бања Луци, члан Комисије.

Комисија је детаљно прегледала и оцијенила докторску дисертацију и о томе подноси Наставно-научном вијећу Медицинског факултета у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ **о оцјени урађене докторске дисертације**

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Урађена докторска дисертација којом је испитана здравствена писмености корисника примарне здравствене заштите у Републици Српској, обрађује актуелну проблематику која је и са научног аспекта веома значајна. Наиме, здравствена писмености одређене популације веома је значајна за здравствени, економски и социјални развој. Иако се концепт здравствене писмености изучава скоро тридесет година у свијету, још увијек није постигнут консензус у њеном дефинисању и мјерењу, што додатно отежава поређење резултата на глобалном и националном нивоу. У доступној литератури у највећој мјери описани су мјерни инструменти здравствене писмености, којима се процијењује општа здравствена писменост независно од старости пацијената или врсте обољења. Као релативно нови инструмент за процјену здравствене писмености последњих година се све више описује Најновији витални знак (NVS), тест којим се на брз и једноставан начин процијењује функционална и критичка здравствена писменост, као и нумеричке способности испитаника. Утврђено је да овај тест има много пожељних карактеристика као нумерички скрининг алат, и да управо здравственим радницима може пружити процјену способности пацијената да тумаче етикете за храну, због чега је прикладан за процјену здравствене писмености не само код опште популације, већ и код обољелих од

дијабетеса. Претходне студије су показале да због краткоће трајања, у комбинацији са његовом прихватљивошћу код пацијената, овај инструмент чини идеалну мјеру која се користи у кохортним студијама и клиничким истраживањима здравствене писмености.

Сходно томе, сврха ове докторске дисертације је била израда лингвистички валидиране верзије NVS теста, као и његова примјена за процјену здравствене писмености, како на узорку опште популације, тако и код пацијената са дијабетес мелитусом тип 2. Утврђивањем корелације између здравствене писмености корисника примарне здравствене заштите у општој популацији и код дијабетичара, стекли су се докази о значају свакодневног рада на промоцији здравља и здравственом васпитању становништва у Републици Српској.

2. Оцјену да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Израда културно адаптиране и валидиране верзије NVS теста за наше говорно подручје, као и његова примјена за процјену здравствене писмености корисника примарне здравствене заштите у Републици Српској, представља оригинално научно дјело. У оквиру докторске дисертације кандидат је урадио потпуну лингвистичку и статистичку валидацију NVS теста, чиме је добио нове и оригиналне резултате истраживања. Такође, испитана је и здравствена писменост корисника примарне здравствене заштите, како на узорку опште популације, тако и код пацијената са дијабетес мелитусом тип 2, примјеном нововалидираног NVS и STOFHLA теста који је од стране колега из Србије раније валидиран.

3. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидаткиња је овим истраживањем добила значајне резултате истраживања. У првом дијелу, јасно је приказала резултате пилот студије и статистичке валидације NVS упитника, као и резултате испитивања здравствене писмености мјерене NVS и STOFHLA упитником, како на узорку опште популације, тако и код пацијента са дијабетес мелитусом тип 2.

У другом дијелу, јасно је приказала корелацију између социодемографских карактеристика испитаника и нивоа здравствене писмености, као и корелацију између здравственог стања и нивоа здравствене писмености. Такође, приказани су и резултати истраживања који се односе на утврђивање корелације између гликолизираниог хемоглобна и нивоа здравствене писмености код пацијената са дијабетес мелитусом тип 2, као и анализа предиктора неадекватне здравствене писмености.

4. Оцјену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему (по поглављима)¹

Кандидаткиња је у потпуности испоштовала план и програм рада на дисертацији.

Увод

У поглављу увод кандидаткиња даје приказ досадашњих сазнања из литературе која су непосредно везана за предмет докторске дисертације. У поглављу увод кандидаткиња је јасно описала појам и дефиниције здравствене писмености, развој концепта здравствене писмености, моделе и мјерне инструменте здравствене писмености, и дала јасан приказ досадашњих истраживања здравствене писмености у свијету, као и у земљама у окружењу. Такође, у поглављу увод јасно су описани и значај истраживања здравствене писмености, како на нивоу опште популације, тако и код пацијената са дијабетес мелитусом тип 2, као и изазови истраживања здравствене писмености у нашој земљи.

Циљеви

У поглављу циљеви истраживања кандидаткиња је јасно поставила 6 циљева који су усаглашени са хипотезама истраживања.

Материјал и метод истраживања

У овом поглављу кандидаткиња је јасно описала научни метод истраживања у свом раду, веома прецизно дефинисала критеријуме за укључивање и искључивање из студије, као и статистичке методе за обраду података.

Резултати истраживања

Резултати истраживања су јасно приказани у виду табела и графикана, правилно су анализирани статистичким методама и адекватно и јасно су интерпретирани.

Дискусија

У поглављу дискусија кандидаткиња је добијене резултате истраживања поредила са сродним истраживањима у свијету и код нас.

Закључци

У овом поглављу јасно и таксативно су наведени најважнији закључци докторске дисертације који концизно престављају одговоре постављеним циљевима у истраживању.

Литература

У раду су правилно цитиране библиографске јединице из ове области, како у тескту, тако и у литератури. Докторска теза је по квалитету, обиму и сложености испунила циљеве и задатке постављене у пријави тезе.

5. Научне резултате докторске дисертације

Израда стандардизованог инструмента NVS за процјену здравствене писмености за

употребу на нашем подручју, као и подаци о стању здравствене писмености у Републици Српској, како на узорку опште популације, тако и на узорку пацијената са дијабетес мелитусом тип 2, представља оригинално научно дјело.

6. Примјенљивост и корисност резултата у теорији и пракси²

У свакодневном раду здравствених радника ниво здравствене писмености корисника нужно постаје окосница терапијске и информативне комуникације. Како би могли обезбиједити што бољу здравствену заштиту, смањити здравствене неједнакости и побољшати здравствене исходе у нашој средини, неопходно је организовано приступити прије свега прилагођавању мјерних инструмената за испитивање здравствене писмености, а потом и ускладити технике ефикасне комуникације, посебно у раду са вулнерабилним групама и групама под ризиком.

Сходно томе, овим истраживањем се израдио стандардизовани инструмент NVS за процјену здравствене писмености за употребу на нашим подручјима, и по и добили су се значајни подаци о стању здравствене писмености становништва у Републици Српској, како на узорку опште популације, тако и код пацијента са дијабетес мелитусом тип 2. Утврђивањем корелације између здравствене писмености корисника примарне здравствене заштите у општој популацији и код дијабетичара, стекли су се докази за значај свакодневног рада на промоцији здравља и здравственом васпитању становништва.

7. Начин презентирања резултата научној јавности³

Мр Сандра Јоковић ће резултате свога истраживања објавити у научним часописима и приказати на конгесима и научним скуповима из области јавног здравља.

8. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ⁴

На основу детаљне анализе завршене докторске дисертације мр Сандре Јоковић под називом: "Повезаност здравствене писмености са здравственим стањем корисника примарне здравствене заштите у Републици Српској", Комисија је једногласно закључила да је кандидат изабрао актуелну и оригиналну тему истраживања коју је спровео поштујући све принципе научног рада и користећи савремене методе испитивања и анализе резултата. Добијени резултати представљају велики допринос савременој медицинској науци и струци. На основу наведеног, Комисија са задовољством предлаже Научно-наставном вијећу Медицинског факултета у Фочи, Универзитета у Источном Сарајеву, да прихвати извјештај о урађеној докторској дисертацији мр Сандре Јоковић и

2

Истаћи посебно примјенљивост и корисност у односу на постојећа рејешења теорије и праксе

3

Наводе се радови докторанта у зборницима и часописима у којима су објављени (истраживачки проблеми и резултати предмета истраживања докторске дисертације)

4

У закључку се, поред осталог, наводи и назив квалификације коју докторант стиче одбраном тезе

одобри њену јавну одбрану.

Мјесто: Фоча

Датум: 17. 07. 2019. године

Комисија:

1. Доц. др Дивна Кекуш, доцент, ужа научна област Сестринство, Медицински факултет у Фочи, председник Комисије.

2. Проф. др Сениша Ристић, ужа научна област Физиологија, Медицински факултет у Фочи, члан Комисије.

3. Доц. др Драгана Стојисављевић, доцент, ужа научна област Јавно здравље и здравље животне средине, Медицински факултет у Бања Луци, члан Комисије.

Издвојено мишљење⁵:

1. _____, у звању _____ (НО _____, УНО _____),
_____ Универзитет _____,
Факултет _____ у _____, члан Комисије;

⁵ Чланови комисије који се не слажу са мишљењем већине чланова комисије, обавезни су да у извештај унесу издвојено мишљење са образложењем разлога због се не слажу са мишљењем већине чланова комисије (члан комисије који је издвојио мишљење потписује се испод навода о издвојеном мишљењу)

